

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

Рисунки

Лр 1

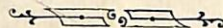
891.99

R-17

1903

29

Վ Ր Է Ժ

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵՑ ԵՒ ՇՐԱՏԱՐԱԿԵՑ

ՎԱՐԴԱՆ ՔԱՄԱԼԵԱՆՑ

ԽԱՐԲԵՐԴՑԻ

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՏՈՐ

Վ Ա Ռ Ն Ա

1903

9
7

- 6 NOV 2011

Ն Ո Ւ Է Ր

Ի Մ Յ Ա Ր Գ Ե Լ Ի Բ Ա Ր Ե Կ Ա Մ

Պ • Գ Ա Լ Ո Ւ Ս Տ Ն Ո Ր Հ Ա Տ Ե Ա Ն Ի

Ի Ն Շ Ա Ն Ա Ն Կ Ե Ղ Ծ Ս Ի Ր Ո Յ

Մ Տ Ի Բ Ս Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Պ Տ Ո Ւ Ղ Ը

Հ Ե Ղ Ի Ն Ս Ա Ը

29.08.2013

Հ Ա Յ Ի Տ Ղ Ա Յ

Սի լինիլ երկչտա
Միշտ եղեր քաջ սիրա
Որ ըլլաս աէրը
Ապահով կեանքիդ:

Թէ կուգես արդար
Օրէնք իրաւունք
Սուրը քո ձեռքիդ
Միշտ բռնիլ ամուր:

Սերիլ դու սրտով
Եղբօրդ սիրով,
Ապա կը յաղթես
Թշնամիդ ասով:

Զըլլայ որ խաբուխ
Քո ստիկ կըքէդ
Քեզի կը հանէ
Կենսական փառքէդ:

10092 - 71

Վերջին զլուսեղ
Չես քաղեր օգուտ
Կը տանի քեզի
Յաւիտեան կրուտա:

Թէ չըլլաս պաշտպան
Հայրենի հողիդ
Քո յաջորդ սերունդ
Վայ կուտայ գլխիդ:

Ջանս՝ որ լինիս
Նման քոյ նախնեաց
Ջնջես թշնամին
Քոյ սուրբ հայրենեաց:

Եւ շիրմիդ վրայ
Որպէս դրօշակ
Ծածանուի անունդ
Յաւերժ յիշատակ:

ՈՐԴԻՔ ՀԱՅՐԵՆԵԱՅ

Եր մայրերը մուցեր են
Իրանց կաթով մեր կեանքը,
Որ մենք լինենք վեհ հայրենեաց
Ազատութեան պարծանքը:

Ենենք փշրենք սուղանական
Մեզ չլթայած կապանքը,
Բաւէ նոցա մեզի տուած
Անտանելի տանջանքը:

Պնանք եղբարք, ջնջենք խաղառ
Այն վատ ազգի սերունդը
Գլորենք մենք օսմանների
Գահը դէպի անդունդը:

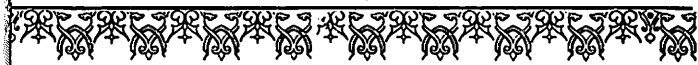
Ի պամներին գնդակահար
Տապալենք մենք դեռ ինը.
Թող սարսափի սոպոր նատող
«Երլորդ քէօշի» համխոր:

Մեր զէնքերի փամփուշտները
Թող որոտան անդադար
Գլորելով Մէհմէտներին,
Ղրկենք դէպի այն աշխարհ:

Խալիֆական Ֆէրմանովը
Ջնջել կուզեն հայ տարրը,
Գազանների նպատակը
Թողնենք իրանց սրտերը:

Գերութիւնը մի՛թէ մեզի
Մնովերջ մնաց անընդհատ
Մենք ենք, մենք ենք այն երկրի
Բնիկ տէրըն հարազատ:

Դէհ շուտ տղերք, ըշտապեցէք
Գնանք դէպի մարտի դաշտ.
Այն տեղ կուռենք այն տեղ պարզենք
Մեր հայ ազգի դրօշակ:

ՀԱՅԻ ԻՐԱԽՈՒՆՔԸ

Մերոպական մեծ պետութիւնք
Գումարուեցան Պերլինում:
Վեհաժողով նիստ կազմեցին,
Եօթանասուն ութ թըլում

Մնկեալ ազգաց խնդիրներըն
Այն տեղ քննել ըսկան,
Համախորհուրդ յանձն առին
Պաշտպան լինել անտէրին:

Ահա դարի քառորդն անցաւ
Ոչ ինչ չարան իրական,
Դեռ նոյն ցաւով տանջուամենք
Չը բուժեց մեզ Եւրոպան:

Երեք հարիւր վաթսուն հազար
Հայ անմեղներ զոհուեցան,
Հրաժարուեց անգութ Եւրոպ
Այս մեծ հարցի ձեռնարկման:

Մեր Հայկական հարցը մի ցոյց
 Լոկ մատեանում գրեցին.
 Իւրեանց խոստմունքը զլանալով
 Մեզ անպաշտպան թողուցին:

Ողբ հառաչանք յորդ արտասուք
 Հային բաժին հանեցին,
 Արդ ցաւերն իս կրկնապատկեալ
 Արեան ծովը ձգեցին:

Խնդակցական ժպիտները
 Ելլալը քէօչկին զրկեցին,
 Առ ի պատիւ խլամների
 Հայուն վիշտը ծաղրեցին:

Մեր վերքերըն բացին խորին
 Անըսպեղան թողուցին,
 Անբուժելի անթիւ ցաւոց
 Ենթարկելով լռեցին....

ՀԱՄԲՈՅԻ ՀԻԱԺԵՇՏԻ

Այլ սուր մայրիկ քո համբոյրը
 Պիտի գնամ Հայաստան,
 Տամ իմ կեանքս վե՛հ հայրենեաց
 Վերանորոգ փրկութեան:

Արդէն մայրիկ երբ ալ լինի
 Մի օր պիտի ես մեռնիմ
 Ինչո՞ւ ազգիս ազատութեան
 Այն սուրբ դորժին չ'զոհուիմ:

Մի լար մայրիկ իմ անուշիկ
 Անհրաժեշտ պիտ երթամ
 Թէ որ մեռնիմ ետ չը դառնամ
 Ցաւ քո սրտին թող չըլլամ:

Որովհետեւ իմ ինկած տեղ
 Անթիւ ծաղկունք պիտ բուսնին
 Նոր կեանք, նոր փառք պիտ աւետեն
 Մայր հայրենի աշխարհին:

Իմ հարազատ ազգ հայրենիք
 Ինչպէս մայրիկ ուրանամ
 Ձիք վաստակայ, Մերուժանայ
 Նմանների կարգ մտնամ:

Թէ քո լացին ուշ դնեմ ես
 Իմ քաղցրիկ մայրիկըս
 Ձիս սընուցող հայրենեացս
 Առջև կըլլամ սև երես:

Երբէք մայր իմ դու չ'կարծես
 Ձրի կուտամ իմ արեւ
 Անթիւ Թրքեր պիտ տապալեմ
 Ապա հոգիս աւանդեմ:

Լեր դու ուրախ իմ կաթողին,
 Ազգիդ ծաղկեալ դարունով
 Արշարյսի այն նոր ծագման,
 Ողջունես իմ գերեզման:

Ամեն ծաղկունք իր թփերից
 Պիտի հնչեն Հայաստան,
 Որպէս սոխակք կը դայլայլեն
 Գարնանային դալտուտան:

Մի թէ ես չեմ Հայաստանի
 Առիւծասիրտ հայ տղայն

Որ չ'դընամ հուր, կայծակներ
 Թափեմ թուրքի գլխիկան:

Շուտ բեր մայրիկ իմ ղէնքերըն
 Ժամանակ չէ կենարու.

Ահա հնչեց փողն մարտի
 Պէտք է երթամ կոռուելու:

Խալիֆների իրատէներ
 Քակեց, քանդեց մեր տներ
 Անմեղ արեանց հոսող գետեր
 Ձը դադարան վեց դարեր:

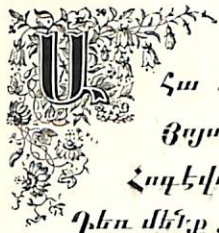
Հայ արիւնով ոռոգուեցան
 Ամեն խոռոչք ու խորքեր,
 Վախ մեր ազգի սրտին վրայ
 Բացեց մեծ մեծ խոր վերքեր:

Այլ դու մայրիկ հերիք է լաս
 Պահէ այդ քո արցունքներ
 Երբոր դառնամ յաղթանակաւ
 Լուսս իմին այն վերքեր:

Այլ ես կերթամ պատերազմի
 Լացի փոխան դու խնդայ
 Թող ես մեռնիմ միայն ազգս
 Ազատութիւն ըստանայ:

ԲԱՒ Է ՆԻՐՀԵՆՔ

Հա մեր մայրը ցաւի երկունքում
 Յոյսը մեր վրայ դրած սպասում
 Հողէվարքի մէջ ընկած տառապում
 Դեռ մենք քարացած խորդ, խորդ ենք նայ
 Շտապենք եղբարք տանք նրան դեզ ճալ
 Որ կանգնի տղքի հարազատ մեր մայր
 Մինչ երբ մենք այսպէս մնամք անտարբեկ
 Առանց մենք նորան կորուստ ենք Հայեր

Քանի մէկ քանի, լուենք եղբայրներ,
 վէց դար շարունակ սրպէս ստրուկներ
 Մենք առանց հովուի ցրուեալ ոչխարներ
 Հերիք գայլերի ըլլանք բաժիններ:

Քաւէ մեր գերեաց լինենք գերիներ
 Նոցա տղքի տակ գնենք գլուխներ
 Ովք են մեզ նոքա լինին իշխողներ,
 Ծըծեն մեր արեան վերջին կաթիլներ:

նենք տանք նորանց հուժկու հարուածներ
 արաի դաշան է մեր կեանքի լաւ ժամեր,
 Ի թէ քաջ Հայկայ մենք չենք սերունդներ
 ր շառնենք մեր վրէժ նորանցմէ Հայեր:

Հերիք է ճգնենք բանաի յատակներ
 Մաշեն մեր հողիք կապանք շղթայներ
 Քաւ է մեր կանայք, դասերք, երախայք
 Զոհէ թշնամին անգութ, անիրաւ:

էհ ելնենք եղբարք, իջնենք մարտի դաշտ,
 ուժենք մեր վրէժ զէնքերով անհաշտ,
 Թէ որ մենք այսպէս միշտ մնանք թմրած
 Զըլլար փրկութիւն իսպառ ենք կորած:

Կուտերով քաջ քաջ ջախջախենք նորանց,
 Չը թողնենք այն տեղ հեռքըն թշնամեաց
 Փոխան խալիֆայ մեծն Տիգրաններ
 Քալմին Հայաստան Հայոց արքայներ:

Յաւ է հայրենեաց անվերջ դաւաճան
 Ոտոյ թշնամիք մեր վրայ խնդան
 Ըլլանք մեր յեանոց անմահ պարծանքներ
 Որպէս մեր քաջեր վարդան, վահաններ:

Մեզնից վերցնենք մեզ քանդող ետեր
 Հերիք մէկ մէկի ցանենք սրմներ,
 Մեր մայրը մէկ է մենք ենք եղբայրներ
 Մենք պիտի փրկենք մեր աշխարհն աւեր:

ՄԵՆ ԻՇԻԱՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

Չէթունի առիւծ Պապիկ մեծ իշխան
Պարզէ գրօշակ սուրբ ազատութեան,
Կոտորէ թուրքը ցեղ խղամական,
Վերջ գերայդ զազրած անգութ բռնութեանց:

Նժոյգի նստած մերկ սուրը ձեռիդ,
Հրաման տայիր անթիւ զօրքերիդ
Օն զօրքդ քաջ քաջ ընդդէմ եղնէիր,
Տաճկաց բանակին խիստ հարուած տայիր:

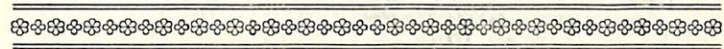
Ընէիր զօրացդ սաստիկ հրաման,
Քաշէիր բանակդ գնայիր դէպ վան.
Լուայիր արեամբ մեծ վասպուրական,
Առնէիր բերդն մեր հնադարեան:

Հայկազն իշխան Պապիկ զօրապետ,
Փախչի թշնամին ահեղ քո սըրէդ,
Զէթունի քաջեր առնելով քեզ հետ,
Անցնիս ի Սասուն, դէպ ի Մանազկերտ:

Մեր քաջ նախարար մեծն Թաթուլի
Վրէժն լուծես աւերակուտի,
Մեղացոյց արեամբ դաշտեր ոռոգուի
Զթողնես այն տեղ նորանցից ոչ մի:

Վայրենի ցեղն խիստ հրոյ ճարակ
Վառէիր նորանց որպէս մի պուրակ,
Քո յաղթանակին անվերջ յիշատակ,
Պարզէիր Կարին Հայոց դրօշակ:

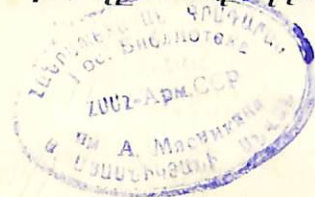
Շուտ հասնէր գուժն Ապտիւլ Համիրին
Սարաափը տիրէր Ելսըզի քէօշկին,
Խաւարը պատէր Ոսպորի ափին
Ողբ ու կոծ տեղար խալիֆի գլխին:

ՄՕՏ ԱՊԱԿԱՅՈՒՄ

Ահա մօտ է ժամանակը
Դրօշակներ Հայկական
Առիւծ, վիշապ, բազէ, արծիւ
Պիտ ծածանուին նախնական:

Կիսալուսնին անհրաժեշտ
Պիտի ձգենք ոտքի տակ,
Թող չը յուսայ այն հրէշը,
Թէ կը մնանք սրին տակ:

Handwritten vertical text in the margin: ԿԻԼԻԿԻՈՅ

Ժամանակը արդէն հաս է
վերջն է նոցա օրերին,
Մեր սրերի բերաններէն
Պիտ վաղցնենք արիւննին:

Այսուհետև չպտի թողնենք
Որ մեր առջև շունչ առնեն,
Գնդակահար պիտի անենք
Այն չիք տարրը անօրէն:

Ո՛չ Բահալը թող չի կարծէ
Միշտ կը մընայ հողէս
Մեր մայրենի սուրբ աշխարհը
Պիտի փրկենք անպատճառ:

Հայ արիւնը բաւէ խմէ
Լըպիրը ցեղը անիրաւ
Հին դարերի վրէժները
Պիտի առնենք մենք հարկաւ:

Արդէն Հայքս զէնքի գիմած
Որս ենք լուծում անդադար
Մենք քաջ նախնեաց սրգիններս
Ուխտադրութ չենք ըլլար:

Միշտ մղերով ընդդէմ թրքաց
Ահեղ կռիւ անընդհատ,
Բնաւ պիտի չ'առնենք դադար
Մինչև փրկենք մեր աշխարհ:

ՍՈՒՍԱԿԻ ԳԱՐՈՒՆԸ

Նական է որ սոխակն
Խիտ սիրում է վարդենին
Նստել երգել թփին վերայ
Իւր քաղցրիկ Մեղեգին:

Նա ջերմ սիրով փափագում է
Գարնանայի գալստին,
Որ սոյ սիրոյ համբոյրներն
Կարմրաայտ վարդերին:

Թռթռում է քնքոյչ սիրտը
Հէզ սիրահար էակին,
Տեսնել գարուն և գայլայլել
Իւր Հայրենի մէջ հողին:

Գեռ նա կողբայ մերամագձոտ
Սրտի խորքէն մեղեգին,
Թէ իւր ձեռքէն որպէս թուաւ
Այն գարունը թանկագին:

Եւ թևերը գլխին քաշած
 Ողբերգում է ցաւազին,
 Մի թէ այն վեհ գարնան նման
 Պիտ չի տեսնէ նա կրկին:

Ան անիրաւ անգուժ տարերք
 Ի՞նչ էք ուզում սոխակէն,
 Թողէք նորան ազատ երգել,
 Իր հայրենի վայրերէն:

Նա վաղուց է սեղեգիներ
 Արձակ ձայնով չէ յորդեր
 Փոթորկալի եղանակներ
 Պատճառում են արգելքներ:

Նա մանաւանդ հիւսիսային
 Սաստիկ հողմն փչում է
 Կայծակի շանթ արձակելով
 Մոնչում ու փնչում է:

Որչափ կուզէ թող այն փչէ
 Մեր սոխակին հողը չէ,
 Այդպէս օրեր շատ տեսեր է
 Զմրան վերջը գարուն է:

Արդէն երբէք չէ երկնչեր
 Մրրկածուի ամպերէն
 Նորա համար խոչընդոտներ
 Խաղալիքներ եղեր են:

ՔՈՅՐԸ ԵՒ ԵՂԲԱՅՐԸ

Մ Ա Ս Ի Ս

Եւ Մատիարս սև քօղուած եմ
 Դու չես տեսներ Արարատ
 Այդպէս անհող զուարթերես
 Որպէս արքայ բազմեր ես:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

Մի նորոգեր իմ վշտերս
 Քոյր իմ անուշ հոգեակրս
 Ան ցաւերն խիտտ, խիտտ շատ են.
 Կորուսեր եմ իմ թագըս:

Մ Ա Ս Ի Ս

Այն օրփանից տխուր ամպուած
 Գլխիս քաշած սև քօղըս
 Հառաչանքներ արձակելով
 Կը փնտուեմ ես իմ Տէրըս:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

Հայկ ու Տրդատ, Տիգրան, Արամ
 Կորուսի այն վեհազներս

Արդեօք նոքա ուր են նիրհում,
Գան փարատեն այս ցաւերս:

Մ Ա Ս Ի Ս

Երբ կը տեսնեմ օտար որդիք
Որ մեր վրայ իշխում են,
Սրտաճմլիկ քօղիս տակէն
Աչքէս արցունք հոսում են:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

Այդ նետերը արձակելով,
Հոգւոյս տունը մի քանդեր.
Արդէն վերքով ես անթիւ եմ
Մաշուած սիրտըս մի վառեր:

Մ Ա Ս Ի Ս

Կար ժամանակ մեր ճակատին
Առիւծ, վիշապ դրօշակ,
Ամեն մի ազգ խոնարհում էր
Մեր քաջերի տիգաց տակ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

Վերջ դեր քոյր իմ այդ թախծալի
Հոգէհանիչ խօսքերին,
Յիշեցուցիր այն օրերն
Մեծն Պարոյր արքային:

Մ Ա Ս Ի Ս

է՞ր չը յիշեմ այն դարերն
Կամ երազ էր կամ իրաւ
Բազէ, արծիւ, ծածանւում էր
Գաղաթներէս ուր թռաւ:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

Շանթի նըման հարուած տուիր
Իմ վերաւոր թոյլ կրծքին,
Մտաբերի յաղթող արքայն
« Մեծն Արտաշէս » պարթևին:

Մ Ա Ս Ի Ս

Ո՛ւր են արդեօք իմ հարազատ
Թորդամատան որդիքըն,
Մի՞թէ այն օր պիտ չի լինի
Նոքա նստին իմ գիրկըն:

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

Ես իմ յոյսըս չեմ կտրած
Այն վեհ քաջաց սերնդէն
Անհրաժեշտ պիտի փրկեն
Մեզ այս սրգոյ օրերէն:

ՄԵԶՆԻՑ Է ԿԱԽՈՒԱՄ

աւ է հայեր գլուխ ծռենք
Ճամանակ է զինուելու,
Ճակատ սարգենք դէմ թշնամեաց
Մեր պատիւը փրկելու:

Քանի մէկ դար մնանք այսպէս
Մերազդ, գերի, անիշխան,
Մեր բազուկն է մեզի փրկող
Անվերջ սիրով անսահման:

Գէ՛հ շուտ եղբարք, ելնենք զինուենք
Սարկութեան վերջ տանք մենք
Մեր օրերով նոցա արիւն
Որպէս գետեր հեղհեղենք:

Միշտ կորչում է հայութիւնը
Չունի ոչ մի օգնական,
Իսպառ կուղեն նորան ջնջել
Խլեն ձեռքից Արմենիան:

Նոր վահաններ, նոր վարդաններ
Հանդէս թող գան ազգութեան
Անտէր Հայոց սուրբ դիակներ
Բաւ է լինին տեսարան:

Մեր յոյսերն երբէք եղբարք
Այլոց վրայ թող չըլլան
Մեր շողջողուն գէնքերով
Մենք պիտ լինենք մեզ պաշտպան:

Խալիֆներն միշտ հաշուած են
Հայաստանը սեփական...
Բնական է յիմարները
Շատ սխալներ կունենան:

Մեր կոյս աղջիկ ու հարսունքներ
Մինչ երբ ծածկեն սև քօղեր
Խաւար բանտի կապանքները
Մեզի լինին բաժիններ:

Երբէք, երբէք յոյս չի գնենք
Նենգ սուլղանի խօսքերին
Կեղծ սրտովը բաւ է նա միշտ
Մեզի մասնէ սև հողին:

Ելնենք եղբարք շտապենք մենք
Գնանք, գնանք մարտելու
Համիտական անարգ լուծն
Մեզնից իսպառ վերջ տալու:

ՍԳԱԻՈՐ ՄԱՅՐԻԿ

այրիկ մինչ երբ քեզ սե քողով
Պիտի տեսնենք խճճուած
Ալ չենք կարող սենք հանդուրժել
Տեսնել այդպէս անբուժուած:

Արդ որդերդ թե ենք առած
Սաւառնում ենք զո վրադ
Երբէք պիտի չառնենք դադար
Մինչև չերգես դու ազատ:

Միթէ քեզի վիճակուած է
Միշտ տանջանք ու տառապանք
Ոչ ոչ այդպէս քեզ չենք թողներ.
Շուտ կտանես դու նոր կեանք:

Մենք ուխտեր ենք թափել վերջին
Մեր արիւնք բոսորակ,
Ոչ սրերնիս պատեան չիջնիր
Մինչև չառնենք յազթանակ:

Քո սուրբ կրծքին պիտ ծածանենք
Ազատութեան դրօշակ,
Այդպէս լքուած եւ կաշկանդուած
Պիտ չի թողնենք ոտքի տակ:

Քո անդրանիկ և հարազատ
Որդւոց փառքն ու պարծանք
Անհրաժեշտ պիտի տեսնես
Այն վեհ յաւէտ բերկրանք:

Ահա մօտ է թշնամիքդ
Որ պիտ տեսնես խոնարհուած
Նոցա կեանքը քեզի դրաւ
Պիտի ընենք անկասկած:

Այն փշալի անապատներդ
Պիտի ըլլան բուրաստան
Դարձեալ պարծանք վէս աշխարհին
Դու պիտ լինիս Հայաստան:

ԳՈՎԵՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

րախտավայր մայր Հայաստան
 Չորս գետ ունիս աննման,
 Հովիտներդ ծաղիկներով
 Գեղատիպար բնական:
 Խիտտ կը փայլիս աստղի նման
 Հրաշազարդ տեսարան
 Գերազանց ես ամեն գիրքով
 Ո՛վ հոգեակ իմ պատուական:
 Անտառներդ մեզը և կաթ
 Ծոր, ծորում են մշտական
 Վճիտավազ աղբիւրներդ
 Կեանք բաշխում են մարդկութեան:
 Սագսոնեան, Զըվիցերեան
 Ոչ Նորավէկեան քեզ կուզան
 Բնաւ չիկայ քեզի նման
 Չնաշխարհիկ Հայկական:

ԸՆԴԴԷՄ ԵՒՐՈՊԻՈՅ

ւրոպ մինչ երբ հայուն խաբես
 Մատով ցոյց տաս մատեանը;
 Դու խիզ չունիս գըթալ անմեզ
 Մանուկների արեանը:

Դեռ չը տեսանք մենք քեզանից
 Նշոյլի չափ բարեք մը.
 Համբերելով մեր կեանք շիջաւ
 Ձի գործեցիր հրաշք մը:

Եւրոպ ինչո՞ւ շուտ մտաջար
 Այն քո հպարտ խօսքերին,
 Որ երբ հայը ներկայացաւ
 Վեհաժողով ատեանին,

Դու ասացիր պիտ ծածանենք
 Դրօշակն հայկական,
 Հապա ինչու չէզոքացար
 Ո՞ւր է խոստմունքդ իրական:

Նայիր դէպի Հայաստանը
 Սև քօղով է ծածկուած,
 Անմեղների գիտկներով
 Լեռներ, ձորեր կուտակուած:

Ո՛վ դու Եւրոպ մի ուրանար
 Արդար արեանց իրաւունք
 Իրագործէ այն խոստումըդ
 Բաւէ թափուին մեր արիւնք:

Ա.ԷԱ ԺԱՄԱՆԱԿՆ Է

Հա հայեր ժամանակն է
Ո՞խ ու վրէժ բաժնու.
Մեր ժանգոտած թրեր, նոցա
Արիւններով բաւու:

Թողնենք եղբարք քէն ու նախանձ
Տանք ձեռքերն իս միտեանց
Մեր հարազատ սուրբ Հայրենիք
Հերիք լինի խշախի շանց:

Առիթ շտանք որպէս առիւծ
Իսկոյն իջնենք մարտի դաշտ
Հրոյ ճարակ անենք, ամբողջ
Այն խուժանք զրազաշտ:

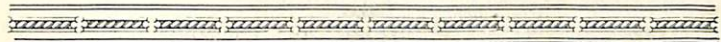
Մեր սխերիմ չիք թշնամեաց
Մինչ երբ ծնկի գանք առաջ.
Եւ գլխահակ մտանաբով,
Սուսեղ պազնել ձեռքերն աջ:

Արդէն նորա որպէս վիշապ
Հուպ տալ կուզեն հայերիս,
Եղբարք դարձեալ թմբած մնանք
Չը պաշտպանենք անձերն իս:

Այն վայրենի լպիրշներն
Բաւ չէ ըլլանք ծագրելիք
Հայի կինն ու աղջիկըն
Ընեն իրանց հերամիլիք:

Քանի դարեր մնանք այսպէս
Նորա ձեռին գործիքներ
Եւ հնազանդ հլու ծառայ
Կրել անվերջ հարուածներ:

Օ՞ն ընթանանք սուսերամերկ
Հերիք նոցա տեղիք ասնք
Այն տեղն է՝ մեր... կեանքի ազատ-
Սուրբ, փրկութեան յաւերժանք:-

ՈՂԲ ՀԱՅՐԵՆԵԱՅ

Իս հայրենիք մինչ երբ այդպէս
Գլխիդ տեսնեմ սե քողը,
Վաս զագրելի թշնամիքդ,
Լինին վրագ իշխողը:

Երբ որ ծնայ քո սուրբ ծոցում
Նախ ուխտեցի քեզ սիրել.
Այդ դարեւոր ժողովուրդ շղթայդ
Պարանոցէդ փշրելի:

Որովհետև անտանելի
Նախատանք է ինձ համար.
Որ ես տեսնեմ օտարները
Քեզի իշխան, Հայ աշխարհ:

Մէջդ հանդչող վեհագների
Դամբարանքն քայքայուած
Ձեզ դարերով ոտքի կոխան,
Բաւ է մնան ծածկուած:

Թէ որ կեանքս ես խնայեմ
Կեանքիդ համար զոհերու
Աչկիս Լոյսէն թող զրկուիմ
Դեմքդ անգամ տեսներու:

Անջնջելի պիտի մնայ
Այդ քո սէրդ իմ սրտում
Մինչ աւանդեմ ես իմ հողիս
Քու անուշիկ սուրբ զրկում:

60378